

SPANWEG ONSTWEDDE

QUICKSCAN NATUURWETGEVING

Mulder Ecologie
Van Goghstraat 75
[REDACTED] Groningen
www.mulder-ecologie.nl
info@mulder-ecologie.nl

SPANWEG ONSTWEDDE

QUICKSCAN NATUURWETGEVING

Datum	25-10-2022
Rapportkenmerk	2022022V01
Opdrachtgever	Spoelstra Omgevingsadviseur
Contactpersoon	[REDACTED]
Auteur	[REDACTED]
Versie	Definitief

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
1.3	Planvoornemen	4
1.4	Werkwijze	4
2	Resultaten en effectbepaling.....	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Gebiedsbescherming en bescherming van houtopstanden	6
2.2.1	Natura 2000	6
2.2.2	Houtopstanden	7
2.2.3	Omgevingsverordening Groningen.....	7
2.3	Soortenbescherming	8
2.3.1	Flora.....	8
2.3.2	Amfibieën	8
2.3.3	Insecten	8
2.3.4	Vissen en andere van water afhankelijke soortgroepen	9
2.3.5	Reptielen	9
2.3.6	Vogels	9
2.3.7	Zoogdieren	10
3	Conclusies en aanbevelingen.....	12
3.1	Gebiedsbescherming en houtopstanden.....	12
3.2	Natura 2000.....	12
3.2.1	Houtopstanden	12
3.2.2	Omgevingsverordening Groningen.....	12
3.3	Soortenbescherming.....	12
3.3.1	Vogels	12
3.3.2	Vleermuizen	12
3.3.3	Overige soorten en zorgplicht.....	13
3.4	Vrijblijvend advies stimuleren biodiversiteit.....	13
4	Bronnen	14
Bijlage I	Fotobijlage	15
Bijlage II	Toetsingskader	20

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Men is voornemens een woning te realiseren op een agrarisch perceel tussen de Spanweg 2 en 3 in Onstwedde (afb. 1). Met het oog op deze plannen is een bestemmingsplanwijziging nodig. In het kader hiervan moet de haalbaarheid van het voornemen onder meer worden beoordeeld in relatie tot de natuurwetgeving. Om inzicht te verkrijgen in de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden in (de omgeving van) het plangebied en te kunnen bepalen of het uitvoeren van het planvoornemen kan leiden tot negatieve effecten op deze waarden, is een ecologische toetsing uitgevoerd. Deze toetsing heeft in eerste instantie bestaan uit een verkennend onderzoek, een quickscan.

Afbeelding 1. Ligging van het plangebied (rode kader) aan de Spanweg bij Onstwedde. Inzet: regionale ligging plangebied in Westerwolde. Bron topografische kaartondergrond: Nationaal Georegister (PDOK).

1.2 Plangebied

Het plangebied bestaat uit een agrarische perceel tussen de Spanweg 2 en 3 nabij het gehucht Holte in het buitengebied van Onstwedde in de gemeente Stadskanaal, provincie Groningen (afb. 1). Het perceel staat kadastraal bekend als gemeente Onstwedde, sectie R, nummer 1793. De woning aan de Spanweg 2 bevindt zich ten noorden van het perceel, de woning aan de Spanweg 3 ten zuiden ervan. Op het perceel was ter hoogte van de woningen Spanweg 2 en 3 in het verleden een woning aanwezig. Deze is rond 2013 gesloopt¹. Langs de noordzijde grenst een hoofdwatergang aan het plangebied, nabij de Spanweg bevindt zich hierin een stuw². Deze

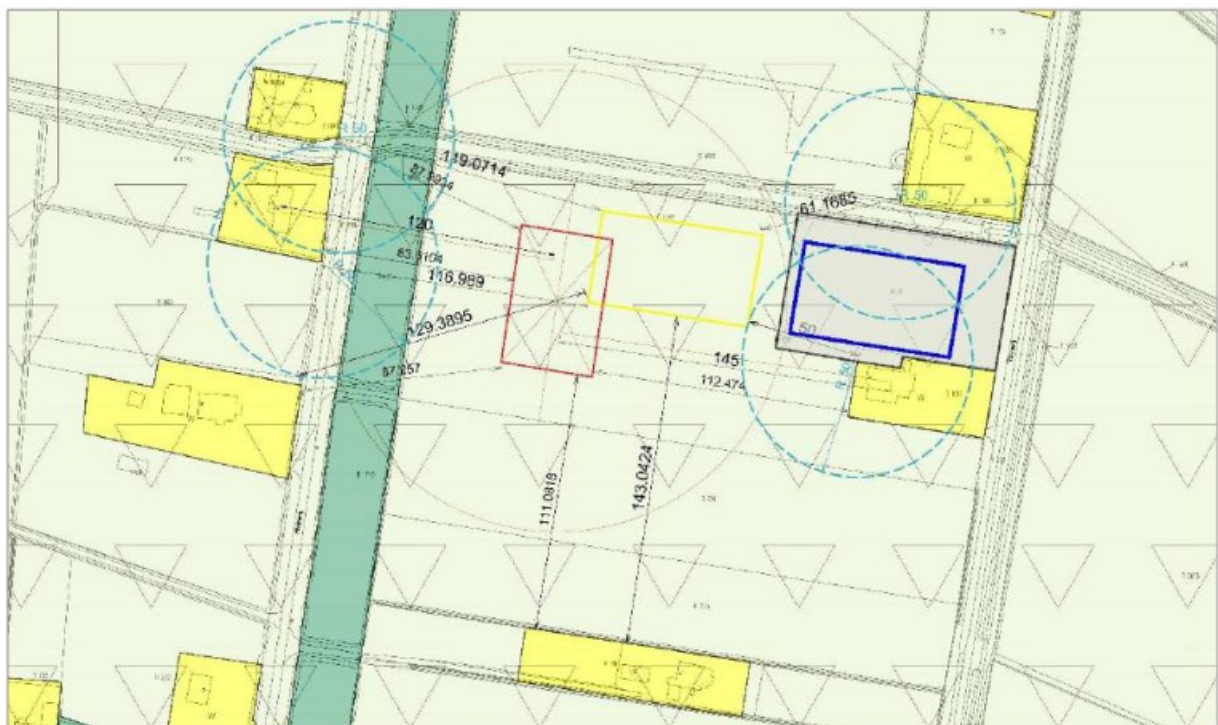
¹ Bron: <https://www.topotijdreis.nl/>

² Bron: <https://www.hunzeenaas.nl/open-data/>

watergang watert ten oosten van Höfte uit op de Mussel Aa. Het perceel wordt langs de westzijde begrensd door een rond 1993 aangelegd ruilverkavelingsbosje aan de Heideweg. Ditzelfde geldt voor de aangrenzende percelen. De Heideweg ten westen van het plangebied loopt in zuidelijke richting geleidelijk op naar de Onstwedder Holte, een in de voorlaatste ijstijd (Saalien) door opstuwing door landijs ontstane heuvelrug met een hoogte van 12 meter boven N.A.P. Het plangebied is het afgelopen jaar verpacht en gebruikt als graanakker; een klein gedeelte langs de westzijde van het perceel hebben de eigenaren van het perceel ingezaaid met een zadenmengsel. Er zijn geen bomen aanwezig op het perceel. Het plangebied wordt in de huidige situatie niet verlicht, er is uitsluitend verlichting aanwezig op de aangrenzende erven aan de Spanweg 2 en 3 en rondom de paardenbak achter de Spanweg 2. Bijlage I geeft een impressie van het plangebied.

1.3 Planvoornemen

Het planvoornemen bestaat uit de realisatie van een woning tussen de Spanweg 2 en 3. De woning wordt gerealiseerd op een perceel dat op dit moment in gebruik is als akker. De woning wordt centraal op het perceel gerealiseerd (gele kader op afb. 2) en komt in ieder geval niet verder naar achteren te liggen dan het bestemmingsvlak van de Spanweg 4. Werkzaamheden op het perceel worden overdag uitgevoerd en het plangebied wordt tijdens de werkzaamheden 's nachts niet (aanvullend) verlicht. In de nieuwe situatie is alleen sprake van het gebruik van reguliere buitenverlichting van een woning. In het kader van het planvoornemen worden geen bomen gekapt. Er vinden geen werkzaamheden plaats aan, dan wel in de directe omgeving van de watergang ten noorden van het plangebied en de groenstrook ten westen ervan. Een concrete planning voor de uitvoering van de werkzaamheden is nog niet beschikbaar; deze is afhankelijk van de doorlooptijd(en) van de procedure(s), waaronder mogelijk de uitkomsten van onderhavige toetsing.

Afbeelding 2. Weergave van de locatie van de nieuwe woning (gele kader) aan de Spanweg in Onstwedde.

1.4 Werkwijze

Deze quickscan heeft bestaan uit een bronnenonderzoek en een eenmalig veldbezoek. Voor het verkrijgen van een actueel overzicht van de uit de omgeving van het plangebied bekende beschermde soorten is de Nationale

Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. De NDFF is een uitgebreide natuurdatabank met daarin uitsluitend gevalideerde informatie aangaande het voorkomen en de verspreiding van Nederlandse flora en fauna. Voor deze quickscan is gebruik gemaakt van waarnemingen uit de NDFF binnen een afstand van ongeveer 3 km van het plangebied over de afgelopen 10 jaar. Het veldbezoek is onder overwegend bewolkte omstandigheden uitgevoerd op dinsdag 27 september 2022, bij een temperatuur van circa 13°C en een matige wind uit het zuidwesten (3 Bft). Bij dit veldbezoek is het plangebied beoordeeld op de aanwezigheid van beschermde soorten en/of de (mogelijke) geschiktheid van het plangebied voor deze soorten.

2 Resultaten en effectbepaling

2.1 Inleiding

Het voornaamste kader waarbinnen het onderzoek is uitgevoerd, vormt de Wet natuurbescherming (hierna Wnb). Deze wet voorziet in de bescherming van gebieden (uitsluitend Natura 2000), soorten en houtopstanden. De bescherming van andere (natuur)gebieden, waaronder het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur of EHS), loopt via het ruimtelijke ordeningsrecht en is vastgelegd in de provinciale omgevingsverordening (geconsolideerde versie juni 2022). Via deze verordening werken de provinciale ruimtelijke belangen door in gemeentelijke bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. In bijlage II worden beide toetsingskaders kort nader toegelicht. In onderstaand hoofdstuk worden de voorgenomen activiteiten getoetst aan de Wet natuurbescherming en de provinciale omgevingsverordening.

2.2 Gebiedsbescherming en bescherming van houtopstanden

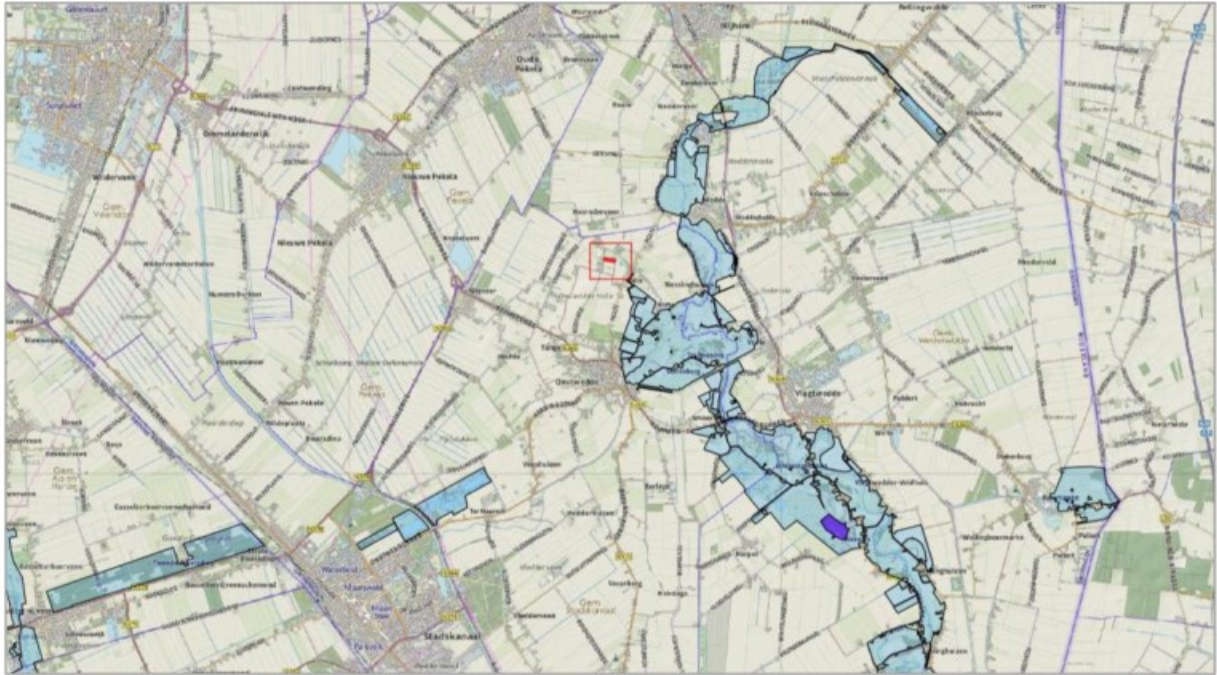
2.2.1 Natura 2000

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied (afb. 3). Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied vormt het Lieftingsbroek ten zuiden van Vlagtwedde, ruim 7,5 km ten zuidoosten van het plangebied. Het Drouwenerzand bevindt zich op meer dan 18 km naar het zuidwesten en de Waddenzee (Dollard), het Drentsche Aa-gebied en het Zuidlaardermeergebied zijn gelegen op afstanden van meer dan 20 km.

Uitgangspunt ten aanzien van de bescherming van Natura 2000-gebieden is dat een activiteit of ruimtelijke ontwikkeling niet mag leiden tot negatieve effecten op de voor deze gebieden geformuleerde instandhoudingsdoelen. Deze negatieve effecten kunnen bijvoorbeeld het gevolg zijn van de depositie van stikstof samenhangend met de voorgenomen activiteiten en/of andere storingsfactoren, waaronder bijvoorbeeld de uitstraling van licht en geluid (zowel tijdens uitvoering van werkzaamheden als in de nieuwe situatie).

Veel Nederlandse Natura 2000-gebieden hebben te maken met een stikstofoverschot. In 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering in werking getreden en is door middel van het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering (BSN) de Wnb aangepast. In dit besluit is voor de bouw een partiële vrijstelling van een vergunning voor stikstofdepositie opgenomen, die per 1 juli 2021 van kracht is. Deze vrijstelling geldt voor de sloop en bouw van woningen, utiliteitsgebouwen en andere bouwwerken, maar ook voor aanlegactiviteiten en grond-, weg- en waterbouw. Ook is deze van toepassing op met deze werkzaamheden samenhangende vervoersbewegingen. De vrijstelling geldt voor de sloop-, bouw- en aanlegfase, maar is niet van toepassing op structurele stikstofemissies als gevolg van een (veranderende) gebruiksfase of voor het delven van grondstoffen en de productie van bouwmaterialen.

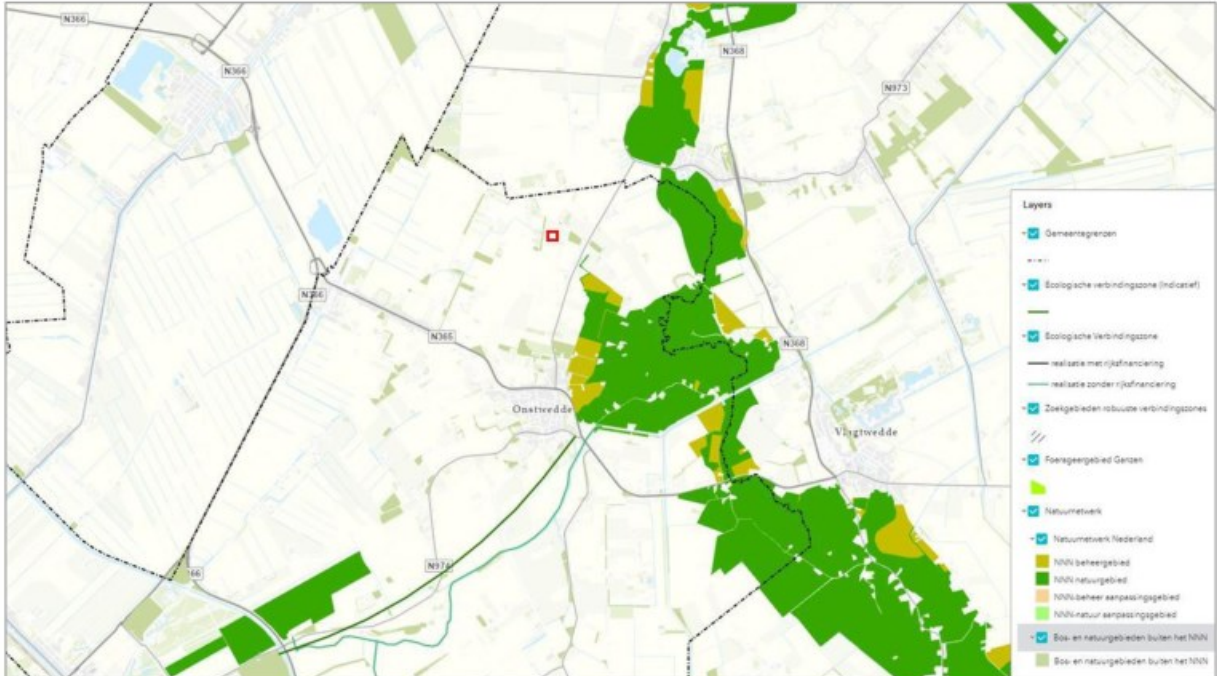
In het geval van voorliggend plan kan gesteld worden dat de voorgenomen werkzaamheden de bouw van een woning behelzen. Deze woning zal naar hedendaagse maatstaven gasloos worden gerealiseerd. Van een structurele en significante toename van stikstofemissie vanwege een veranderende gebruiksfase is geen sprake. De in de voorgaande paragraaf besproken vrijstelling is daarom van toepassing op de voorgenomen ontwikkeling. Een aanvullende toetsing in het kader van stikstofdepositie (AERIUS-berekening) is niet aan de orde. Ook negatieve effecten van andere storingsfactoren op (habitat van) soorten en/of habitattypen van in de omgeving van het plangebied aanwezig Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten, gezien de genoemde afstanden tot deze gebieden en de bufferende werking van tussengelegen infrastructuur en/of groenstructuren.

Afbeelding 3. Ligging van het plangebied (rode kader) ten opzichte van Natura 2000-gebieden in paars en NNN-gebieden in lichtblauw. Bron topografische kaartondergrond: Nationaal Georegister (PDOK).

2.2.2 Houtopstanden

Er worden geen bomen gekapt (§1.3). Het onderdeel houtopstanden van de Wnb is niet van toepassing.

Afbeelding 4. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van via de provinciale omgevingsverordening beschermde (natuur)gebieden. Bron: Natuurkaart provincie Groningen.

2.2.3 Omgevingsverordening Groningen

Het plangebied maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het meest nabijgelegen gebied, dat onderdeel uitmaakt van het omvangrijke aaneengesloten NNN-gebied van de Ruiten-Aa tussen Wedde en Ter

Apel, bevindt zich op ongeveer 500 meter ten zuidoosten van het plangebied. Tussen het plangebied en dit gebied bevindt zich de bebouwing van Holte. De provincie Groningen kent geen externe werking ten aanzien van het NNN. Op grond hiervan worden negatieve effecten op het NNN uitgesloten. Ook effecten op het langs de Heideweg gelegen ruilverkavelingsbosje, in de verordening aangegeven als 'bos- en natuurgebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland', zijn niet aan de orde. Er worden geen werkzaamheden uitgevoerd in of nabij het bosje en van een afbraak van de aanwezige natuurlijke en landschappelijke waarden is geen sprake. Ook ligt het plangebied niet in, dan wel in de directe omgeving van andere via de omgevingsverordening beschermde gebieden met belangrijke (potentiële) natuurwaarden, waaronder (nog te realiseren) ecologische verbindingzones en foerageergebieden voor ganzen. Een aanvullend onderzoek in het kader van de provinciale omgevingsverordening is niet aan de orde.

2.3 Soortenbescherming

2.3.1 Flora

Het perceel is afgelopen jaar gebruikt als graanakker. Veel voorkomende wilde planten op de akker zijn gewone spurrie, herderstasje, kleine en witte klaver, perzikkruid, smalle weegbree en vingergras. Dit zijn alle algemene tot zeer algemene (akker)kruiden van stikstofrijke (pioniers)situaties. Langs de westzijde van de akker is een klein, vierkant deel van het perceel ingezaaid met een zaadmengsel. Op deze locatie staan soorten als duizendblad, Europese hanenpoot, harig knopkruid, korenbloem, melganzenvoet, schapenzuring, tuinradijs en vlas. Het ruilverkavelingsbosje ten westen van het plangebied betreft een droog eiken-berkenbos, met een ondergroei van hazelaar, Amerikaanse vogelkers, gewone vlier, lijsterbes en meidoorn en een kruidlaag met soorten als braam, framboos, grote brandnetel, hulst en klimop. In de aan het plangebied grenzende watergang groeien onder meer aarvederkruid, drijvend en glanzig fonteinkruid, kleine watereppe, veenwortel, (smalle) waterpest en waterlelie. Geen van genoemde soorten zijn wettelijk beschermd. In en rondom het plangebied komen naar verwachting geen beschermde plantensoorten voor: deze soorten stellen in de regel (zeer) kritische eisen aan hun standplaatsen en worden in een regulier beheerd en stikstofrijk akkerperceel niet verwacht³. Negatieve effecten op beschermde flora zijn uitgesloten.

2.3.2 Amfibieën

Het plangebied is gelegen buiten het (huidige) verspreidingsgebied van zwaar beschermde soorten amfibieën van de Habitatrichtlijn (§3.1 Wnb, zie bijlage II), waaronder boomkikker, heikikker, poelkikker en rugstreeppad. Ditzelfde geldt voor de meer zeldzame nationaal beschermde soorten amfibieën (§3.3 Wnb), waaronder alpenwatersalamander. Wel maakt het plangebied deel uit van het leefgebied van enkele algemene nationaal beschermde soorten amfibieën, waaronder bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. Voor deze soorten geldt echter een provinciale vrijstelling van de ontheffingsplicht. Dit houdt in dat een aanvullend onderzoek naar deze soorten en het (eventueel) aanvragen van een ontheffing Wnb soortenbescherming niet aan de orde is, zelfs niet in het geval de soorten aanwezig (kunnen) zijn binnen het plangebied. Wel geldt voor deze soorten, ondanks de vrijstelling, onverminderd de zorgplicht (bijlage II).

2.3.3 Insecten

Hoewel het beekdallandschap van de Ruiten Aa het huidige leefgebied vormt voor de nationaal beschermde grote weerschijnvlinder en veenbesblauwtje, is de aanwezigheid van deze soorten in het plangebied uitgesloten. De grote weerschijnvlinder komt voor in oudere, vochtige loofbossen en wilgenbroekbossen, het veenbesblauwtje komt voor zover bekend uitsluitend nog in enkele kleine hoogveenrestanten in Drenthe en Groningen voor. Uit het gebied zijn ook incidentele waarnemingen bekend van grote vos en spiegeldikkopje. De grote vos is een

³ Dit geldt bijvoorbeeld voor de kartaizer anjer, een soort die in graslanden rond de Ruiten Aa wel her en der voorkomt, maar waarvoor een voedselrijke en regulier bemeste akker ongeschikt is.

zeldzame dagvlindersoort, die bekendstaat als een zwerver. In de afgelopen jaren duikt de soort steeds vaker op. Op dit moment wordt er echter vanuit gegaan dat deze waarnemingen samenhangen met influx onder invloed van individuele migrerende dieren, er lijkt nog geen sprake van de aanwezigheid van duurzame populaties van de soort met lokale voortplanting⁴. Het enige bekende structurele leefgebied van spiegeldikkopje in Nederland vormt De Peel. Uit de omgeving van het plangebied zijn enkele waarnemingen bekend van gevlekte witsnuitlibel. Deze soort komt overwegend voor in laagveenmoerassen, maar de soort wordt in toenemende mate waargenomen bij vennen op de hoge zandgronden. Naast een goed ontwikkelde water- of oevervegetatie vormt de aanwezigheid van (moeras)bos of bosschages nabij het water een randvoorwaarde. De soort is in de afgelopen jaren vastgesteld op diverse locaties in het beekdal van de Ruiten Aa en hieraan grenzende bossen met vennen. De watergang ten noorden van het plangebied vormt geen geschikt voortplantingsbiotoop voor de soort. Bovendien vinden aan deze watergang geen werkzaamheden plaats. Op basis van de ligging van het plangebied buiten het bekende verspreidingsgebied en/of het ontbreken van geschikt biotoop voor deze, wordt de aanwezigheid van beschermde soorten insecten in en rondom het plangebied uitgesloten.

2.3.4 Vissen en andere van water afhankelijke soortgroepen

Er vinden geen werkzaamheden plaats aan of nabij de watergang ten noorden van het perceel (§1.3). Effecten op eventueel hierin aanwezige beschermde soorten vissen en andere van water afhankelijke soort(groep)en (waaronder kreeftachtigen, waterplanten, weekdieren en diverse soorten insecten, waaronder bijvoorbeeld waterroofkevers) zijn hierom uitgesloten.

2.3.5 Reptielen

Het plangebied ligt buiten het huidige verspreidingsgebied van de in Nederland voorkomende (beschermde) soorten reptielen, met uitzondering van de levendbarende hagedis. Deze soort is in de afgelopen tien jaar uitsluitend vastgesteld op enkele locaties in het beekdal van de Ruiten Aa, nabij Ter Wupping en ten zuiden van Vlagtwedde. Waarnemingen van de soort uit het agrarisch gebied ten noorden van Onstwedde zijn niet bekend. Daarnaast ontbreekt geschikt habitat voor de soort in en rondom het plangebied. Het voorkeurs habitat van de levendbarende hagedis bestaat uit heide en hoogveen. Daarnaast komt de soort ook voor in open bossen en ruige graslanden, in bermen van (spoor)wegen en in een beperkt deel van de duinen. Op een regulier gebruikt agrarisch akkerperceel wordt de soort niet verwacht. De aanwezigheid van beschermde soorten reptielen in het plangebied is hiermee uitgesloten.

2.3.6 Vogels

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Binnen het plangebied ontbreken potenties voor de aanwezigheid van nesten met een jaarrond beschermde status (zie bijlage II). Bomen en/of bouwwerken⁵ zijn niet aanwezig. Directe effecten op verblijfplaatsen van deze soorten zijn hierom niet aan de orde. Nabij de paardenbak ten westen van de woning aan de Spanweg 2, circa 75 meter ten noorden van de te realiseren woning, bevindt zich een paalnest voor ooievaar. Deze is op dit moment echter niet in gebruik (afb. 5). Het ruilverkavelingsbosje ten westen van het plangebied is in potentie geschikt voor nesten van buizerd, ransuil en/of sperwer. Een aanwijzing voor het gebruik van het ruilverkavelingsbosje door sperwer vormt een tijdens het veldbezoek gevonden ruipen (afb. 5). Tijdens het veldbezoek was het bladerdek van de bomen in de groenstrook langs de Heideweg gesloten en was het niet mogelijk om deze volledig te inspecteren op de aanwezigheid van (potentiële) boomnesten van roofvogels. Gezien de kleinschaligheid van het

⁴ Bron Vlinderstichting (2020): <https://assets.vlinderstichting.nl/docs/e8b16c44-757a-48a1-b3c6-d413824f3f40.pdf>.

⁵ Hieronder vallen naast woningen (gierzwaluw, huismus) en schuren/boerderijen (kerkuil, steenuil) bijvoorbeeld ook andere bouwwerken die door vogels met jaarrond beschermde nesten worden gebruikt, waaronder hoogspanningsmasten (boomvalk), hoge gebouwen (slechtvalk) en paalnesten (ooievaar).

planvoornemen, de afstand tussen de te bouwen woning en deze groenstrook (minimaal circa 75 meter) en de aanwezigheid van diverse woningen aan de Heideweg op geringere afstand van deze bosjes, kunnen ook indirecte effecten op het functioneren van eventuele hier aanwezige jaarrond beschermde nesten worden uitgesloten.

Afbeelding 5. Ongebruikt paalnest voor ooievaar in het perceel ten noorden van het plangebied en ruipen van sperwer in het ruilverkavelingsbosje ten westen ervan.

Overige broedvogels

Ter plaatse van de te realiseren woning en directe omgeving kunnen wel enkele niet jaarrond beschermde vogelsoorten tot broeden komen. Het perceel zelf is in potentie geschikt als broedlocatie voor grondbroeders als graspieper, scholekster en veldleeuwerik. In de watergang langs de noordzijde kunnen soorten als meerkoet, waterhoen en wilde eend gaan broeden. Het ruilverkavelingsbosje is, naast bovengenoemde roofvogels, geschikt als broedbiotoop voor een groot aantal andere vogelsoorten.

Nesten van alle in Nederland in het wild levende vogels zijn wettelijk beschermd gedurende het broedseizoen. Het vernietigen en/of verstoren van vogelnesten gedurende het broedseizoen betreft een overtreding van de Wnb. Het optreden van negatieve effecten op deze broedvogels kan eenvoudig worden voorkomen door de voorgenomen werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen. In de wet wordt geen vaste periode voor het broedseizoen gedefinieerd. In de praktijk wordt hiervoor globaal de periode 1 maart tot 1 augustus aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van de werkzaamheden. Wanneer het niet mogelijk is om (volledig) buiten het broedseizoen te werken, kan het gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden ruim voor het broedseizoen ongeschikt worden gemaakt (en gehouden) voor broedvogels door vegetatie(resten) te verwijderen en eventueel aanvullend vogelwerende maatregelen te treffen. In het geval van *start van de werkzaamheden in het broedseizoen* moet het plangebied dan wel direct voorafgaand aan de uitvoer van de werkzaamheden door een ter zake kundige worden gecontroleerd op de aanwezigheid van broedvogels.

2.3.7 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle in Nederland levende vleermuizen genieten bescherming. Niet alleen de dieren zelf zijn beschermd, maar ook hun vaste rust- en voortplantingslocaties en de onderdelen die deel uitmaken van hun functionele leefomgeving,

waaronder jachtgebieden en vaste vliegroutes tussen de verblijven en de jachtgebieden. In het zomerseizoen bevinden verblijfplaatsen van vleermuizen zich overwegend in bebouwing (veelal in spouwmuren en ruimtes onder daken) en ruimtes in bomen. In de winter komen daar koele en vochtige locaties zoals forten, (mergel)groeves, kelders en bunkers bij. Afhankelijk van de tijd van het jaar en de functie worden zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen onderscheiden. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied is uitgesloten: er is geen sprake van de aanwezigheid van bebouwing en/of bomen. Omdat de werkzaamheden overdag worden uitgevoerd en het plangebied 's nachts niet (aanvullend) verlicht wordt, zijn ook effecten op eventuele verblijfplaatsen van vleermuizen in de directe omgeving (woningen en bosstrook) niet aan de orde. Vleermuizen maken tussen hun verblijfplaatsen en hun jacht- of foerageergebied gebruik van vaste vliegroutes, overwegend lijnvormige landschapselementen als bijvoorbeeld lanen, boomsingels en (beschutte) waterpartijen. Het is niet op voorhand uit te sluiten dat de watergang langs de noordzijde en het ruilverkavelingsbosje langs de westzijde van het plangebied mogelijk een belangrijke vliegroute en/of foerageergebied voor vleermuizen vormen. Op voorwaarde dat er na realisatie van de woning geen lichtuitstraling naar deze beide landschapselementen plaatsvindt, is een aanvullend onderzoek naar deze functie(s) voor vleermuizen niet noodzakelijk.

Overige soorten

In de omgeving van het plangebied komen twee zwaar beschermde zoogdiersoorten van de Habitatrictlijn voor: bever en otter. Van beide soorten zijn in de afgelopen jaren waarnemingen gedaan in het beekdal van de Westerwoldsche Aa en de Ruiten Aa. In de aan het plangebied grenzende watergang zijn beide soorten, gezien de ondiepte van de watergang en de steile oevers, uitgesloten. Ook geschikt leefgebied voor de marterachtigen ontbreekt. Potentiële verblijfplaatsen van boommarter (boomholten, holen van grotere zoogdiersoorten of ruimtes onder boomwortels of takkenbossen) en steenmarter (als boommarter, maar vaak ook in gebouwen, op zolders, in kruipruimtes, spouwmuren of ruimten onder het dak) ontbreken. Dit geldt eveneens voor de kleine marterachtigen bunzing, hermelijn en wezel. Van deze soorten is hermelijn gebonden aan vochtige tot natte biotopen, waaronder moeras, veenweidegebied en beekdalen. De soort komt in het beekdal van de Ruiten Aa (beperkt) voor, maar de droge zandgronden van het plangebied zijn hiervoor ongeschikt. Bunzing en wezel komen voor in een kleinschalig en structuurrijk landschap met een ruim aanbod aan dekking tegen predatie. Op de locatie van de te bouwen woning, midden op een agrarische akker in een overwegend open gebied, ontbreken voldoende dekking en schuilmogelijkheden. Wel vormen de watergang langs de noordzijde en het ruilverkavelingsbosje langs de westzijde mogelijk leefgebied van deze soorten. Hier vinden echter geen werkzaamheden plaats (§1.3). Uit de directe omgeving van het plangebied zijn diverse waarnemingen van eekhoorn bekend. Verblijfplaatsen van de soort in het plangebied zijn echter uitgesloten: de eekhoorn is een uitgesproken boombewoner, die bolvormige nesten op een hoogte van circa 5 m boven de grond bouwt. Daarnaast worden boomholten, oude kraaien- of eksternesten en/of nestkasten gebruikt. Het is niet uitgesloten dat in de groenstrook langs de Heideweg verblijfplaatsen van de soort aanwezig zijn. Gezien de afstand van het plangebied tot deze strook zijn effecten op eventuele verblijfplaatsen op voorhand uit te sluiten. De grote bosmuis komt in allerlei biotopen voor, zolang maar sprake is van de aanwezigheid van dekking. Deze is op de open akker echter onvoldoende aanwezig. Verblijfplaatsen van de soort in het plangebied zijn uitgesloten. Verblijfplaatsen van hazen zijn zogeheten *legers* die bestaan uit ondiepe holtes in de grond. Deze holtes bevinden zich doorgaans op enigszins beschutte locaties als open bossen, bosranden, windkeringen, ruigtes en heggen. Ze kunnen zich echter ook in hoog gras of tussen de kluiten van een geploegde akker bevinden. Tijdens het veldbezoek zijn op de voorgenomen locatie van de woning geen hazenlegers vastgesteld.

Op basis van bovenstaande en de in en rondom het plangebied aanwezige biotoop, worden uitsluitend nationaal beschermde soorten zoogdieren met een provinciale vrijstelling van de ontheffingsplicht verwacht. Hieronder vallen onder meer enkele soorten ware muizen, woelmuizen en/of spitsmuizen, en soorten als egel, vos en ree. Voor deze soorten hoeft dus, zelfs indien deze binnen het plangebied worden verwacht of aanwezig zijn, geen aanvullend onderzoek te worden uitgevoerd en is een ontheffing Wnb soortenbescherming niet aan de orde. Wel geldt (ook) voor deze soorten te allen tijde de zorgplicht (zie bijlage II).

3 Conclusies en aanbevelingen

3.1 Gebiedsbescherming en houtopstanden

3.2 Natura 2000

De bouwvrijstelling van het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering (BSN) is op de werkzaamheden van toepassing. Een aanvullend onderzoek in het kader van stikstofdepositie is hierom niet aan de orde. Ook andere effecten op de in de omgeving van het plangebied gelegen Natura 2000-gebieden worden op grond van de afstand tot deze gebieden en de en de beperkte duur, omvang en uitstraling van de voorgenomen activiteiten uitgesloten. Vervolgstappen in het kader van Natura 2000 zijn niet aan de orde.

3.2.1 Houtopstanden

In het kader van het planvoornemen worden geen bomen gekapt. Het onderdeel houtopstanden van de Wnb is niet van toepassing.

3.2.2 Omgevingsverordening Groningen

Het plangebied maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De provincie Groningen kent geen externe werking ten aanzien van het NNN. Op grond hiervan worden negatieve effecten op het NNN uitgesloten. Ook ligt het plangebied niet in, noch in de nabijheid van, andere via de provinciale omgevingsverordening beschermde natuurgebieden. Vervolgstappen in het kader van de provinciale omgevingsverordening zijn niet nodig.

3.3 Soortenbescherming

3.3.1 Vogels

Het plangebied en directe omgeving is geschikt als broedlocatie voor enkele algemene vogelsoorten. Het vernietigen en/of verstoren van vogelnesten gedurende het broedseizoen betreft een overtreding van de Wnb, waarvoor geen ontheffing kan worden verkregen. Een overtreding van de Wnb ten aanzien van vogels kan in het geval van het planvoornemen worden voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. In de wet wordt geen vaste periode voor het broedseizoen gedefinieerd, maar in de praktijk wordt hiervoor globaal de periode 1 maart tot 1 augustus aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van de werkzaamheden. Wanneer het niet mogelijk is om (volledig) buiten het broedseizoen te werken, kan het gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden ruim voor het broedseizoen ongeschikt worden gemaakt (en gehouden) voor broedvogels door vegetatie(resten) te verwijderen en eventueel aanvullend vogelwerende maatregelen te treffen. In het geval van *start van de werkzaamheden* in het broedseizoen moet het plangebied dan wel direct voorafgaand aan de uitvoer van de werkzaamheden door een ter zake kundige worden gecontroleerd op de aanwezigheid van broedvogels.

3.3.2 Vleermuizen

De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied is uitgesloten. Ook effecten op eventuele verblijfplaatsen van vleermuizen in de directe omgeving (woningen en bomen ruilverkavelingsbosje) zijn uitgesloten. Het is echter niet op voorhand uit te sluiten dat de watergang langs de noordzijde en het

ruilverkavelingsbosje langs de westzijde van het plangebied mogelijk een belangrijke vliegroute en/of foerageergebied voor vleermuizen vormen. Op voorwaarde dat er *na realisatie van de woning* geen lichtuitstraling naar deze beide landschapselementen plaatsvindt, is een aanvullend onderzoek naar deze functie(s) voor vleermuizen niet noodzakelijk. Kan dit niet worden uitgesloten, dan wordt geadviseerd om een nader onderzoek naar de functies van deze beide landschapselementen voor vleermuizen uit te voeren, conform de systematiek van het Vleermuisprotocol 2021.

3.3.3 Overige soorten en zorgplicht

Het optreden van negatieve effecten op beschermde soorten van andere soortgroepen is uitgesloten. Wel geldt voor *alle* soorten, in het bijzonder de in het plangebied te verwachten soorten amfibieën en zoogdieren met een provinciale vrijstelling, te allen tijde de algemene zorgplicht. Deze schrijft voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen.

3.4 Vrijblijvend advies stimuleren biodiversiteit

De biodiversiteit staat wereldwijd sterk onder druk, zeker in het sterk verstedelijkte en intensief agrarisch gebruikte Nederland. Oorzaken voor dit biodiversiteitsverlies vormen onder meer het verlies en versnippering van leefgebied door bijvoorbeeld verstedelijking en de aanleg van wegen en andere infrastructuur, een steeds verdere intensivering van de landbouw, verzuring en vermesting van grond door een overvloedige stikstofdepositie en klimaatverandering (verdroging). In de bebouwde omgeving maken oude(re) woningen en andere (bedrijfs)panden door sloop en renovatie bovendien steeds vaker ruimte voor goed geïsoleerde nieuwbouw zonder geschikte plekken voor verblijfplaatsen van bijvoorbeeld vogels en vleermuizen. Vanuit dit oogpunt bezien, maar óók omdat een groene leefomgeving een aantoonbaar positieve bijdrage levert aan het welzijn en de gezondheid van de mensen die erin wonen en werken, is het van groot belang om waar mogelijk biodiversiteit in (duurzaamheids)plannen en projecten mee te nemen. Bij dit zogenaamde *natuurinclusief bouwen* worden bij de (her)inrichting van een gebied waar mogelijk maatregelen meegenomen die bijdragen aan een meer groene en biodiverse leefomgeving.

Ook bij de bouw van de woning aan de Spanweg kan met kleine maatregelen al een plus gerealiseerd worden ten aanzien van de biodiversiteit. Voorbeelden van maatregelen voor meer biodiversiteit rondom huis zijn het aanbieden van zoveel en gevarieerd mogelijk groen, bijvoorbeeld door het aanplanten van bloeiende bloemen, heesters en/of bomen op het erf, het laten begroeien van (een deel van) de gevel van de woning. Daarnaast kan de woning geschikt worden gemaakt voor vogels en/of vleermuizen door inbouw- of opbouwkasten aan te bieden, dan wel het toepassen van een voor vleermuizen geschikte en toegankelijke spouwmuurconstructie. Ook kunnen voorzieningen voor insecten worden gemaakt. Hiertoe bestaan talloze mogelijkheden, waaronder bijenbakstenen, bijenhôtels, vlinderkasten of (van grotere omvang) een insectenmuur. Zeker indien gecombineerd met een boom- en bloemrijke omgeving kan een (over)hoek van het plangebied dat met het oog hierop ingericht van groot belang zijn voor de lokale biodiversiteit. Op internet is een grote hoeveelheid informatie over natuurinclusief bouwen beschikbaar. In hoofdstuk 4 worden enkele websites met praktische voorbeelden aangedragen.

4 Bronnen

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten Soorten:

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

Gebiedendatabase Natura 2000-gebieden: <https://www.natura2000.nl/gebieden/groningen>

Gebiedsbiografie Westerwolde:

<https://kwaliteitsgidsgroningen.nl/westerwolde/gebiedsbiografie?regio=westerwolde>

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFP) uitvoerportaal, geraadpleegd op 26-09-2022:

<https://ndffecogrid.nl/>

Natuurkaart Provincie Groningen:

<https://geoportaal.provinciegroningen.nl/portal/apps/webappviewer/index.html?id=de2d7d39fcd4b3790e8984b763dbf6e>

Natuurbeheerplan Groningen 2022:

<https://geoportaal.provinciegroningen.nl/portal/apps/webappviewer/index.html?id=78dfccb8be0b40d28797e90d14aa4fc2>

Natuurinclusief bouwen:

- <https://www.checklistgroenbouwen.nl/maatregelen/>
- <https://bouwnatuurinclusief.nl/gemeente>
- <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/technieken-beheer-en-innovatie/natuurinclusief-bouwen>

Omgevingsverordening Groningen (geconsolideerde versie 2022):

https://www.provinciegroningen.nl/fileadmin/user_upload/Documenten/Beleid_en_documenten/Omgevingsvisie/Omgevingsverordening_-_geconsolideerde_versie_juni_2022.pdf

Omgevingsvisie Groningen (geconsolideerde versie 2022):

https://www.provinciegroningen.nl/fileadmin/user_upload/Documenten/Beleid_en_documenten/Omgevingsvisie/Omgevingsvisie_-_geconsolideerde_versie_juni_2022.pdf

Verordening natuurbescherming provincie Groningen:

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6952.html>

Verspreiding van soorten: www.verspreidingsatlas.nl

Vleermuisprotocol 2021: <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/downloads/category/20?download=812>

Wettekst Wet natuurbescherming: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-07-01>

Bijlage I

Fotobijlage

Perceel geplande woning met links de bebouwing aan de Spanweg 3 en rechts de schuur van Spanweg 2. Op de achtergrond het ruilverkavelingsbosje aan de Heideweg. Foto richting westen.

Hoofdwatgang ten noorden van het plangebied met links Spanweg 2 en rechts Spanweg 3. Foto richting oosten.

Hoofdwatergang met stuw ten noorden van het plangebied. Foto richting westen.

Perceel geplande woning (rechts) met Spanweg en woning Spanweg 3. Foto richting zuiden.

Ruilverkavelingsbosje ten westen van het plangebied met centraal hiervoor deel van het perceel met aanplant zadenmengsel. Foto richting westen.

Geplande locatie woning met links Spanweg 3, centraal Spanweg 4 en op de achtergrond tussen de Spanweg 4 en het ruilverkavelingsbosje aan de Heideweg de hoogte van de Onstwedder Holte . Foto richting zuiden.

Heideweg met ruilverkavelingsbosje aan rechterzijde. Foto richting noorden.

Impressie ruilverkavelingsbosje ten westen van het plangebied. Foto richting noorden.

Wet natuurbescherming

Gebiedsbescherming

De Wet natuurbescherming voorziet uitsluitend in de bescherming van Natura 2000-gebieden. Natura 2000 vormt een Europees netwerk van belangrijke natuurgebieden. In Natura 2000-gebieden worden bepaalde diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden. Vanuit de Europese Vogelrichtlijn (1979) en Habitatrichtlijn (1992) zijn Natura 2000-gebieden aangewezen. In Nederland betreft dit ruim 160 gebieden op land en in zee. Voor deze gebieden zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd ten aanzien van de soorten en/of habitattypen waarvoor ze zijn aangewezen. Uitgangspunt ten aanzien van deze gebieden is dat een activiteit of ruimtelijke ontwikkeling niet mag leiden tot negatieve effecten op deze instandhoudingsdoelen.

Soortbescherming

Met betrekking tot de bescherming van soorten flora en fauna worden in de Wet natuurbescherming de volgende drie categorieën onderscheiden:

- Soorten van de Vogelrichtlijn (§3.1 Wet natuurbescherming)
- Soorten van de Habitatrichtlijn en enkele bijlagen uit het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn (§3.2 Wet natuurbescherming) en
- Nationaal beschermde soorten (§3.3 Wet natuurbescherming)

Voor een overzicht van de verbodsbepalingen voor de soorten vallend onder bovengenoemde categorieën wordt verwezen naar tabel 1. De verbodsbepalingen van bescherming van de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, de derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming op 1 januari 2017 is de wettelijke bevoegdheid in veel gevallen gedecentraliseerd van het Rijk naar de provincies. Vanuit deze positie hebben de provincies de bevoegdheid om voor soorten uit de derde categorie onder voorwaarden een vrijstelling van ontheffingsplicht te verlenen. Voor de provincie Groningen worden deze soorten, alsmede de aan de vrijstelling gestelde voorwaarden, benoemd in de Verordening natuurbescherming provincie Groningen⁶.

⁶ Onder voorwaarden - waaronder activiteiten in het kader van RO - zijn de volgende soorten zoogdieren vrijgesteld: aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos en woelrat. Daarnaast betreft het de volgende soorten amfibieën: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker en middelste groene kikker/bastaardkikker.

	§ 3.1. Vogelrichtlijn	§ 3.2. Habitatrichtlijn	§ 3.3. Andere soorten
	Artikel 3.1 lid 1	Artikel 3.5 lid 1	Art 3.10 lid 1a
Doden en vangen	Het is verboden opzettelijk in het wild levende vogels te doden of te vangen.	Het is verboden in het wild levende dieren van soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Het is verboden in het wild levende dieren opzettelijk te doden of te vangen.
	Artikel 3.1 lid 2	Artikel 3.5 lid 4	Art 3.10 lid 1b
Voortplantings- en rustplaatsen	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
	Artikel 3.1 lid 3	Artikel 3.5 lid 3	
Rapen eieren	Het is verboden eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben.	Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	N.v.t.
	Artikel 3.1 lid 4 en 5	Artikel 3.5 lid 2	
Verstoring	Het is verboden vogels opzettelijk te storen (lid 4), tenzij aangetoond kan worden dat de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (lid 5).	Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	N.v.t.
		Artikel 3.5 lid 5	Art 3.10 lid 1c
Vernielen of verwijderen planten	-	Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Het is verboden vaatplanten opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Tabel 1. Verbodsbepalingen met betrekking tot soortbescherming Wet natuurbescherming.

De bescherming van vogelnesten verdient een speciale vermelding. In de Wet natuurbescherming genieten vogelnesten in principe alleen bescherming in de periode dat ze in gebruik zijn. De ecologische functionaliteit van de nesten moet hierbij gewaarborgd zijn. Concreet betekent dit, dat vogelnesten bescherming genieten vanaf de aanzet tot een nest tot het moment dat jongen zijn uitgevlogen. Buiten deze periode vallen de nesten niet onder de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Om aan een aantal vogelsoorten die daarvoor speciaal gevoelig zijn benodigde extra bescherming te bieden is vanuit de provincies een overzicht opgesteld van vogelsoorten waarvan nesten en de directe 'functionele' omgeving van de nestplaats jaarrond bescherming genieten. Deze lijst en bijbehorende beschermingsstatus is als zodanig dus niet opgenomen in de Wet

natuurbescherming, maar betreft een bovenwettelijke provinciale 'beleidsregel'. In de provincie Groningen wordt, anders dan in andere provincies, geen concrete lijst met vogels met jaarrond beschermde nesten gehanteerd. Wel erkent de provincie de lijsten van andere bevoegde gezagen als hulpmiddel om de essentie van een nest aan te kunnen tonen. Uitgangspunt bij een toetsing is dat, wanneer een vogel jaarlijks terugkeert naar een nest, dit nest als zodanig moet kunnen blijven functioneren. Valt ecologisch niet te onderbouwen dat een vogel in de directe omgeving geen andere nestgelegenheden heeft, dan wordt het nest beschouwd als essentieel en daarmee jaarrond beschermd.

Bescherming van houtopstanden

Hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van houtopstanden. Uitgangspunt van de bescherming van houtopstanden in de Wet natuurbescherming vormt het behoud van het in Nederland aanwezige areaal bos. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat. In het geval van het vellen van houtopstanden die vallen buiten de bepalingen van §4.1 van de Wet natuurbescherming (hieronder vallen onder meer houtopstanden binnen de bebouwde kom, op erven, opstanden van populieren of wilgen langs wegen of waterwegen) geldt een meldingsplicht bij de provincie en mogelijk hieruit voortvloeiend een kapverbod dan wel herplantplicht.

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een algemene zorgplicht opgenomen (§1.3 artikel 1.11). In de wettekst wordt met betrekking tot deze zorgplicht het volgende gesteld:

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

Bovengenoemde zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel - indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd - de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen of - voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen - deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

De zorgplicht houdt met andere woorden in dat planten en dieren niet onnodig vernield dan wel gedood of verstoord mogen worden en dat de uitvoerder doet wat redelijkerwijs mogelijk is om schade aan wilde planten en dieren zoveel mogelijk te voorkomen. De zorgplicht geldt voor iedere soort en individu in Nederland.

Omgevingsverordening Groningen

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk kan beschouwd worden als de ruggengraat van de Nederlandse natuur en moet natuurgebieden beter met elkaar verbinden om te voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en natuurgebieden hun waarde verliezen. Naast de Natura 2000-gebieden bevat het Natuurnetwerk Nederland ook overige leefgebieden van soorten en (agrarische) gebieden die een verbinding vormen tussen natuurgebieden. Het Rijk heeft het algemene NNN-beleid vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro), de provincies zijn verantwoordelijk voor het vormgeven en ontwikkelen van dit netwerk. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van het NNN is voor de provincie Groningen uitgewerkt in de Omgevingsvisie provincie Groningen 2016-2020 en de Omgevingsverordening provincie Groningen 2016.

Doorwerking van het NNN beleid vindt plaats bij toetsing van gemeentelijke bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen aan de provinciale verordening.

Het beleid ten aanzien van de bescherming van NNN-gebieden kent een 'nee, tenzij'- principe. Dit houdt samengevat in dat er geen nieuwe ontwikkelingen zijn toegestaan die per saldo leiden tot een significante aantasting van wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. In aanvulling hierop moet bij een aantal provincies rekening worden gehouden met 'externe werking', wat inhoudt dat ook ontwikkelingen buiten het NNN moeten worden getoetst. De provincie Groningen kent geen externe werking voor het NNN.